

WILFRED TAKKEN OVER THEATER

Richard III stamppt ritmisch met zijn kistjes

Hoewel het seizoen drie weken bezig is, voelt *Richard III* van Orkater als de échte opening: hoge verwachtingen, een uitverkochte reeks in de Amsterdamse schouwburg, belangstelling van mensen die anders nooit naar theater gaan. Voor het eerst sinds *Cloaca* van Maria Goos is een toneelstuk weer een *must see*.

Dat alles niet zozeer uit plotse liefde voor schrijver William Shakespeare, of voor acteur Gijs Scholten van Aschat, maar uit liefde voor componist Tom Waits. Popmuziek heeft nu eenmaal een veel grotere uitstraling dan theater. Terecht dat theatermakers daar iets van proberen over te nemen.

Het openingslied is al een verpletterende ervaring. In Schotse rokken en vechtjassen komen Richard en zijn bende dreigend op. Met hun kistjes stampen ze het ritme van *Misery is the River of the World*; het lijflied van de moordlustige koning. Een dweilorkest begeleidt ze.

Enige vervlakking treedt wel op, en de rollen rond Scholten van Aschat zijn grotendeels uitgevlakt, of zwak ingevuld, waardoor het nogal een *one man show* wordt. Maar de liederen compenseren dat grotendeels. Ze passen wonderwel bij Shakespeare. Mede door het schaafde Britse accent van Scholten van Aschat, en de toegevoegde samenzang, lijken de Amerikaanse popliedjes ineens Britse folksongs gezongen door een groep hooligans. De liedjes versterken de dreiging, of voegen een verraderlijk lieflijke – of melancholische kant toe. Ze zorgen voor een opwindend gevoel, waardoor je door de plassen stampend naar huis gaat, in de nacht grommend: „Everybody Row! Everybody Row!”

Vlaktbij de schouwburg, waar moord en angst heersen, wordt 's middags in Theater Bellevue het lichte leven gevierd met *Seks* van Merel de Groot. Begeleid door een musicus die zijn cello met de hand bespeelt als een jazzbas of gitaar, bewegen vier acteurs tussen het publiek dat op houten kistjes zit. Ze voeren zwijgend vage handelingen uit, die door de titel een min of meer seksuele lading krijgen.

Merel de Groot vindt dat iedere dag in het theater anders moet zijn. Alle vijftien voorstellingen zijn dus verschillend. De scènes zijn hetzelfde maar steeds wordt een andere scène 'ontvouwen': daar krijg je dan een uitgebreide versie van. Doordat de handelingen onnadrukkelijk zijn, kan de

erbij bedachte betekenis makkelijk verschuiven. Op de eerste dag is de eerste scène het zwaartepunt: mannen die lange voorwerpen rechtop zetten. Op de zesde dag wordt de meest seksueel getinte scène ontvouwen: Ank Daamen schildert een wit vierkant op de vloer en gaat er in liggen, bloot op een blauwe onderbroek na.

Dag 6 is vooral anders door de toevoeging van de vijfjarige Aya Heijdenrijk. De kleuter kaapt alle aandacht weg en verandert de betekenis van *Seks* ingrijpend. Door haar aanwezigheid worden de gespannen minnaars vanzelf vertederd glimlachende ouders.

Aya mag ook schilderen. Ze maakt een rode cirkel in Daamens witte vierkant. De vrouw en het meisje raken bedekt met roze verf en maken een afdruk van hun lichaam op de kale houten vloer. De seks is eruit, maar het blijft een roerend staaltje *action painting*.

Gijs Scholten van Aschat in 'Richard III'. Foto NRC, Leo van Velzen.